

İstatistik adı Piyasa Katılımcıları Anketi

Veri: Kapsam, Dönemsellik ve Zamanlılık

Kapsam karakteristikleri

Çalışmanın amacı: Finansal ve reel sektörde karar alıcı ve uzman kişilerin çeşitli makroekonomik değişkenlere ilişkin beklentilerinin izlenmesidir.

Verinin tanımı: Tüketici enflasyonu, döviz kuru, cari işlemler dengesi, GSYH büyüme hızı ve faiz oranları gibi temel makroekonomik değişkenlere ilişkin kısa ve uzun vadeli beklentilerin izlenmesi amacıyla üretilen göstergelerdir.

İstatistiksel kavramlar ve tanımlar:

Aritmetik Ortalama: Veri dizisindeki tüm sayıların toplanarak, toplam veri sayısına bölünmesi ile bulunan değerdir.

Standart Sapma: Veri dizisindeki sayıların aritmetik ortalamaya göre nasıl bir dağılım gösterdiğine ilişkin özet bilgi veren istatistiktir. Standart sapmanın hesaplanmasında, veri dizisindeki değerlerin aritmetik ortalamadan farklarının karelerinin toplamı, toplam veri sayısından bir eksiğine bölünerek, çıkan sonucun karekökü alınmaktadır.

Medyan: Veri dizisi küçükten büyüğe veya büyükten küçüğe doğru sıralandığında ortada bulunan değerdir. Veri dizisindeki veri sayısı çift ise, ortada kalan iki değer aritmetik ortalaması alınarak hesaplama yapılmaktadır.

Mod: Veri dizisinde en çok tekrar eden değerdir. Veri dizisinde birden fazla tekrar eden değer olduğu durumlarda bu değerlerden en küçük olanı esas alınmaktadır.

Uygun Ortalama: Veri analizi sonucunda, verinin merkezi eğilimini en uygun şekilde özetleyen istatistiktir. **"Uygun ortalama"** seçimi, veri dizisindeki aykırı ya da uç değerler analiz edilerek, aritmetik ortalama, medyan, mod, aykırı (outlier)¹ veya uç değerler (extreme outlier)² çıkarılarak hesaplanan ortalamalar ile budanmış ortalamalar (trimmed mean)³ gibi istatistikler arasından yapılmaktadır.

Veri analizi sonucunda hesaplanan çarpıklık⁴ ve basıklık⁵ değerlerinin normal dağılım için öngörülen değerlere yakın olması durumunda, uygun ortalama olarak **"aritmetik ortalama"** seçilmektedir. Normalin dışında seyreden değerlerin varlığı durumunda, **"aykırı veya uç değerler çıkarılarak elde edilen ortalamalar"** uygun ortalama olarak tercih edilmektedir. Veride çarpıklık ölçütünün nispeten yüksek olduğu durumda **"medyan"**, beklentilerin belirgin bir şekilde belirli bir değer etrafında yoğunlaştığı ve basıklık ölçütünün oldukça yüksek değerler aldığı durumda ise **"mod"** uygun ortalama olarak seçilmektedir.

Nokta Tahmini: Tek bir sayısal değer olarak verilen tahmini ifade etmektedir.

Aralık Tahmini: Belirli aralıklardaki olasılık dağılımının tahminini ifade etmektedir. Olasılık dağılımlarının tahmini 12 ve 24 ay sonrası enflasyon beklentileri için sorulmaktadır. Enflasyon beklentilerine ilişkin olasılık dağılımlarının tahmini için aralıklar, katılımcılar tarafından verilen nokta tahminlere göre belirlenmektedir.

Ortalama Aralık Tahmini: 12 ve 24 ay sonrası enflasyon beklentileri için her 0,01'lik aralıktaki olasılık tahminlerinin toplulaştırılarak ortalamasının alınması ile hesaplanmaktadır.

Sınıflamalar: Sınıflama bulunmamaktadır.

Hedef kitle: Finansal ve reel sektörde karar alıcı ve uzman kişilerdir.

¹ **Aykırı (Outlier) Değer:** Tukey's Hinges yöntemine göre hesaplanan Q1: Alt Kartil, Q3: Üst Kartil olmak üzere; $Q1 - 1.5 * (Q3 - Q1)$ 'den küçük ve $Q3 + 1.5 * (Q3 - Q1)$ 'den büyük değerler aykırı değer olarak kabul edilmektedir.

² **Uç (Extreme Outlier) Değer:** Tukey's Hinges yöntemine göre hesaplanan Q1: Alt Kartil, Q3: Üst Kartil olmak üzere; $Q1 - 3 * (Q3 - Q1)$ 'den küçük ve $Q3 + 3 * (Q3 - Q1)$ 'den büyük değerler uç değer olarak kabul edilmektedir.

³ **Budanmış Ortalama (Trimmed Mean):** Belirli bir yüzde oranındaki en yüksek ve en düşük değerlerin veri dizisinden çıkarılması sonrasında hesaplanan aritmetik ortalamadır.

⁴ **Çarpıklık (Skewness):** Veri dizisi dağılımında ortalama etrafındaki asimetri derecesinin bir ölçüsüdür.

⁵ **Basıklık (Kurtosis):** Veri dizisi dağılımının normal dağılıma göre diklik ya da basıklık derecesinin bir ölçüsüdür.

	<p>Coğrafi kapsam: Tüm Türkiye'dir.</p>														
	<p>Coğrafi düzey: Yoktur.</p>														
	<p>Sektörel kapsam: Katılımcı paneli, finansal ve reel sektörde karar alıcı ve uzman kişilerden oluşmaktadır.</p>														
	<p>Zaman kapsamı: Piyasa Katılımcıları Anketi, 2001 yılı Ağustos ayından itibaren uygulanmakta olup sonuçlara ilişkin istatistikler bu tarihten itibaren mevcuttur.</p>														
	<p>Diğer kapsam: Yoktur.</p>														
	<p>Kapsamdaki sınırlılıklar: Yoktur.</p>														
	<p>İstatistiksel birim: Ankete yanıt veren karar alıcı ve uzmanlardır.</p>														
	<p>Temel dönem/yıl: Yoktur.</p>														
	<p>Referans dönemi: İçinde bulunulan aydır.</p>														
	<p>Ölçü birimi:</p> <table><thead><tr><th>Değişken/Gösterge</th><th>Ölçü Birimi</th></tr></thead><tbody><tr><td>Tüketici Enflasyonu (TÜFE) Beklentisi</td><td>Yüzde</td></tr><tr><td>Bankalararası Döviz Piyasası ABD Dolar Kuru Beklentisi</td><td>TL</td></tr><tr><td>Yıllık Cari İşlemler Dengesi Beklentisi</td><td>Milyar ABD Doları</td></tr><tr><td>Yıllık GSYH Büyüme Beklentisi</td><td>Yüzde</td></tr><tr><td>BİST Repo ve Ters-Repo Pazarında Oluşan Gecelik Faiz Oranı Beklentisi</td><td>Yüzde</td></tr><tr><td>TCMB Bir Hafta Vadeli Repo İhale Faiz Oranı Beklentisi</td><td>Yüzde</td></tr></tbody></table>	Değişken/Gösterge	Ölçü Birimi	Tüketici Enflasyonu (TÜFE) Beklentisi	Yüzde	Bankalararası Döviz Piyasası ABD Dolar Kuru Beklentisi	TL	Yıllık Cari İşlemler Dengesi Beklentisi	Milyar ABD Doları	Yıllık GSYH Büyüme Beklentisi	Yüzde	BİST Repo ve Ters-Repo Pazarında Oluşan Gecelik Faiz Oranı Beklentisi	Yüzde	TCMB Bir Hafta Vadeli Repo İhale Faiz Oranı Beklentisi	Yüzde
Değişken/Gösterge	Ölçü Birimi														
Tüketici Enflasyonu (TÜFE) Beklentisi	Yüzde														
Bankalararası Döviz Piyasası ABD Dolar Kuru Beklentisi	TL														
Yıllık Cari İşlemler Dengesi Beklentisi	Milyar ABD Doları														
Yıllık GSYH Büyüme Beklentisi	Yüzde														
BİST Repo ve Ters-Repo Pazarında Oluşan Gecelik Faiz Oranı Beklentisi	Yüzde														
TCMB Bir Hafta Vadeli Repo İhale Faiz Oranı Beklentisi	Yüzde														
Dönemsellik	<p>Verinin toplama sıklığı: Aylık.</p> <p>Verinin yayımlama sıklığı: Aylık.</p>														
Zamanlılık	<p>Yayımlanan her veri için ortalama üretim süresi: 4 gündür.</p> <p>İlk sonuçların yayımlandığı tarih ile referans döneminin son tarihi arasındaki fark (gün): Sonuçlar referans döneme aittir.</p> <p>Nihai sonuçların yayımlandığı tarih ile referans döneminin son tarihi arasındaki fark (gün): Sonuçlar referans döneme aittir.</p>														
Kamuoyunun Bilgiye Erişimi															
	<p>Veriye ilişkin yayımlama takvimi: Yayımlama takvimi her yılın ilk iş günü TCMB Genel Ağ sayfasında yayımlanarak kamuoyuna önceden duyurulmaktadır.</p>														

Yayımlama takviminin önceden duyurulması	Veri yayımlama takviminin internet adresi: Veri Yayımlama Takvimi
	Veri dağıtım politikası: Anket sonuçlarının her ay itibarıyla TCMB Genel Ağ sayfasında yayımlanmasını takiben, veri dağıtım sistemine üye olan gerçek ve tüzel kişilere ilgili verilerin yayımlandığı bilgisi iletilmektedir.
Eş zamanlı yayımlama	Tüm kullanıcılar ile aynı anda paylaşılıp paylaşılmadığı: Paylaşılmaktadır.
	Basın veya diğer belirli kullanıcılar ile özel anlaşmalar kapsamında verinin önceden paylaşılıp paylaşılmadığı: Paylaşılmamaktadır.

Bütünlük

Resmi istatistiklerin üretilmesine ilişkin şartlar, koşullar ve gizlilik	İstatistiklerin toplanması, işlenmesi ve dağıtımına ilişkin sorumluluk: TCMB Veri Yönetişi ve İstatistik Genel Müdürlüğü, Anketler ve Endeksler Müdürlüğü sorumludur.
	Veri üreten kuruluşlar ile veri paylaşımı ve koordinasyon: Yoktur.
	Bireysel cevaplayıcılara ait verinin gizliliği: Anket yanıtları, 1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununun 25 Nisan 2001 tarih ve 4651 sayılı Kanunla değiştirilen 43.maddesinin 5.fıkrasında yer alan "...Banka, toplanan istatistikî bilgilerden kişisel ve özel nitelikte olanları yayımlayamaz, açıklayamaz, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu dışında resmi veya özel herhangi bir makama veremez. Bu bilgiler istatistiki amaçlar dışında ve ispat aracı olarak kullanılamaz" hükmü gereğince "gizlilik ilkesi" çerçevesinde değerlendirilmekte ve üçüncü kişilere açıklanmamaktadır.
	İstatistik üretiminde çalışanlar, olanaklar, finansman: Verilerin toplanması, işlenmesi, kontrolü, analizi ve yayımlanması aşamalarında 2'si istatistik mezunu olmak üzere toplam 5 kişi çalışmaktadır. Bilişim kaynakları açısından bir sorun bulunmamaktadır. Herhangi bir teknik sorunla karşılaşıldığında Bankamız Bilişim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından gerekli teknik destek sağlanmaktadır.
	Kullanıcı ihtiyaçlarının izlenmesi: Belirli aralıklarla TCMB Genel Ağ ortamında "İstatistik Kullanıcı Anketi TCMB Uygulaması" yapılmaktadır.
	Kalite politikası: Uluslararası standartlara uygun, güncel, güvenilir, zamanlı ve şeffaf istatistikler üretilmesidir.
	Kalitenin izlenmesi: Kalitenin standartlarının sağlanması amacıyla sürekli olarak mikro ve makro düzeyde çeşitli kontroller yapılmaktadır. Ayrıca, anketin çerçevesi belirli aralıklarla gözden geçirilerek güncellenmektedir.
	İstatistiklerin yansızlığı: Üretilen istatistiklerin yansız olması için gerekli önlemler alınmaktadır.
	Veri kaynakları: Finansal ve reel sektörde karar alıcı ve uzman kişilerdir.
	Yöntem: Örneklem Yöntemi: Seçilmiş katılımcıların paneli oluşturmasına dayanan olasılık dışı örneklem yöntemi uygulanmaktadır. Katılımcı paneli, finansal ve reel sektörde karar alıcı ve uzman kişiler arasından seçilmiş olup ankete katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır.
	Dağıtım şekilleri: Anket sonuçlarına ilişkin tablolar, aylık gelişmelerin özetlendiği bir rapor eşliğinde TCMB Genel Ağ sayfasında yayımlanmakta ve ayrıca "Elektronik Veri Dağıtım Sistemi (EVDS)" başlığı altında zaman serisi olarak kullanıcılara sunulmaktadır.
	İstatistiklerin hatalı yorumlanması ve yanlış kullanımına ilişkin görüş belirtme/tekzip: Veriler yayımlandıktan sonra yayım organlarında hatalı kullanımı önlemeye yönelik düzenli bir takip yapılmaktadır.

	<p>İstatistiksel veri toplama, işleme ve dağıtımdaki şartlar ve koşulların açıklanması: Anket yanıtları, ilgili ayın ikinci veya üçüncü haftasındaki üç günlük süre içerisinde TCMB Genel Ağ sayfası aracılığıyla alınmakta ve toplu sonuçlar veri alımı tamamlandıktan sonraki ikinci iş gününde yayımlanmaktadır.</p>
	<p>Mevsimsel düzeltme: Mevsimsel düzeltme yapılmamaktadır.</p>
	<p>İstatistiğin toplanması, işlenmesi ve dağıtılması süreçlerinde bağlayıcı olan mevzuat:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1211 Sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu (25.4.2001 tarih, 4651 sayılı Kanun ile değiştirilen şekli) Madde 43 5429 Sayılı Türkiye İstatistik Kanunu – Resmî İstatistik Programı
Yayımlanmadan önce veriye devlet birimlerinin içeriden erişimi	Yoktur.
İstatistiklerin yorumlanarak yayımlanması	İstatistikler yorumsuz bir rapor eşliğinde yayımlanmaktadır.
Yenileme ve yöntemdeki büyük değişikliklerin önceden bildirimi	<p>Revizyon takvimi: Anket sonuçlarında revizyon yapılmadığından revizyon takvimi bulunmamaktadır.</p> <p>İlk verinin ve revize edilmiş verinin tanımlanması: Anket döneminden sonra alınan yanıtlar değerlendirmeye alınmamakta, sonuçlar revize edilmemektedir.</p> <p>Metodoloji, veri kaynağı ve istatistiksel tekniklere ilişkin büyük değişikliklerin önceden duyurulup duyurulmadığı: Metodoloji ve istatistiksel tekniklere ilişkin büyük değişiklikler olması durumunda, TCMB Genel Ağ sayfasında kamuoyuna önceden duyurulur.</p>

Kalite

İstatistiklerin hazırlanmasında kullanılan yöntem ve kaynaklara ait dokümantasyonun yayımlanması	İstatistiklerin hazırlanmasında kullanılan yöntem ve veri kaynaklarına ilişkin açıklama, TCMB Genel Ağ sayfasında ilgili başlık altında yayımlanmaktadır.
Bileşen detayının, ilgili veri ile uyumlaştırmanın, kabul edilebilirliğinin güvencesini sağlayan ve istatistiksel çapraz sorguları destekleyen istatistiksel çerçevenin yayımlanması	<p>Verinin içsel tutarlılığı: Verilerin içsel tutarlılık kontrolleri yapılmaktadır. Veriler, veri setleri içerisinde birbirleriyle tutarlıdır.</p> <p>Verinin zamansal tutarlılığı: Karşılaştırılabilir zaman serileri 2013 yılından başlamaktadır. 2001-2012 dönemini içeren istatistiklere ilişkin detaylı açıklamaya aşağıdaki linkten ulaşılabilir.</p> <p>Uygulama Değişiklikleri</p> <p>Verinin sektörler arası ve alanlar arası tutarlılığı: Piyasa Katılımcıları Anketi istatistikleri, diğer veri kaynakları veya istatistikler ile uyumludur.</p>

Notlar

Metaverinin son gönderilme tarihi	
Metaverinin son onaylanma tarihi	
Metaverinin son güncellenme tarihi	20/10/2023